

POSUDEK VEDOUCÍHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Flamenco jako odraz andaluské lidové kultury

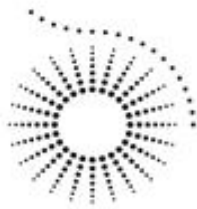
předkládané na Ústavu etnologie FF UK

autor práce: Kristýna Jenerálová

Předkládaná bakalářská práce Kristýny Jenerálové je věnována problematice na pomezí evropské etnologie, etnochoreologie a taneční antropologie, tedy problematice, která bohužel není – i přes pravidelnou výuku etnomuzikologie a souvisejících folkloristických disciplín – na Ústavu etnologie FF UK (v porovnání např. s Ústavem evropské etnologie FF MU v Brně) v kontextu absolventských prací výrazněji rozvíjena; o to více je třeba její vznik uvítat.

Hlavním cílem práce je etnologická (či spíše kulturně-historická) deskripce flamenca jako specifické „taneční kultury“, tak jak byla vytvořena v multietnickém a multikulturním prostředí jihu Španělska; autorka se ale nezastavuje pouze u historie, ale vnímá flamenco jako neustále se rozvíjející diskurz, který je v průběhu svého vývoje obohacován celou řadou kulturních vlivů, včetně filmu a dalších forem masově šířené populární kultury. Relativně značnou pozornost věnuje i formálnímu popisu flamenca jako svébytného expresivního žánru, včetně přihlídnutí k domácímu, tedy českému kontextu.

Práci jako celek je možné považovat za relativně kvalitně zpracovanou přehledovou kulturně-historickou deskripci sledovaného fenoménu, obohacenou o detailní (někdy až minuciózní) popis jeho jednotlivých forem a variant; v této oblasti ale práce částečně disciplinárně opouští hájemství etnologických, respektive antropologických disciplín směrem k humanitním a estetickým vědám, respektive uměnovědám. Práce klade důraz především na popis, komparaci a sledování základních vývojových tendencí fenoménu na poměrně široké časoprostorové ose.

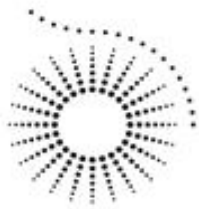

Hlavními pozitivy práce je evidentní důkladné seznámení se sledovaným fenoménem jak na úrovni znalosti jeho historie a současnosti, tak jeho specifických projevů jako svébytné formy expresivní, respektive taneční kultury.

Dalším výrazným pozitivem je výrazné využívání zahraniční odborné literatury hned ve dvou světových jazycích (španělštině a angličtině), obsahově vychází především z trojice základních španělskojazyčných monografií v promyšlené a dovedné komunikaci s beletristickou literaturou; stranou pozornosti nezůstává samozřejmě i literatura domácí.

Z formálního hlediska práce následuje (sub)standard soudobých bakalářských prací s relativně značným množstvím prohřešků proti citačnímu úzu, respektive gramatice a stylistice, zřejmě způsobených chvatem při odevzdávání absolventské práce (kterou jsem kvůli žádosti o změnu vedoucího práce, podané jen několik dnů před její obhajobou, dostal k posouzení již ve finalizované podobě). Některé formulace uváděné v práci působí nejasně a mohou být chápány jako zavádějící (např. [Tanec] *“Je prazákladní formou lidské komunikace. Již v pravěku si lidé uvědomili, že lze komunikovat a vyjadřovat se nejen slovy, ale také gesty a pohyby těla.”* – s. 7 posuzované práce; když jsou tedy gesta a pohyby těla prazákladní formou lidské komunikace, nepředcházely tedy snad historicky verbální komunikaci?) Ne zcela na místě se u práce daného rozsahu také jeví úplná absence poznámek pod čarou; jejich roli částečně plní poznámky přímo v textu, které ale často trpí nepřesností (např. absentující strany citované monografie či časopisecké studie); tuto skutečnost je třeba vnímat asi jako největší potenciální problém předkládané práce. Seznam literatury je na druhou stranu dostačující a relativně kvalitně zpracovaný.

Za potenciálně problematické je – vedle ne zcela standardní formální úpravy – možné považovat také poněkud nejasnou či minimálně rozvolněnou teoretickou a do určité míry i metodologickou pozici autorky. Až na výjimky totiž v práci absentují přesnější definice klíčových pojmů; autor posudku by se například rád dozvěděl, ke které z mnoha definic lidové kultury (zmiňované v názvu práce) se autorka přiklání. Tento dojem rozvolněnosti do značné míry podporuje i svébytná emocionální (či spíše na emoce zaměřená) dikce autorky; emoce v souvislosti s expresivními projevy lidské kultury nepochybně *jsou* předmětem etnologického/antropologického zájmu; od druhé poloviny 90. let 20. století se jim výrazně v

rámci takzvané “*Affect Theory*”, převzaté z literárních věd a kulturních studií ovlivněných poznatky soudobé neurovědy, věnuje hlavně americká kulturní antropologie, především ta zabývající se expresivní kulturou a spolupracující tak s tamní moderní folkloristikou a etnomuzikologií/etnochoreologií (i když tento zájem, zdá se, od počátku milénia, kdy byly kurzy typu “*Anthropology of Affect*” součástí kurikula mnoha amerických univerzit, poněkud polevuje; viz například studie Emily Martinové *The Potentiality of Ethnography and the Limits of Affect Theory*, *Current Anthropology* 54/2013, s. 149-158); etnologický/antropologický rozměr emocí však autorka bohužel nedokládá žádnou obecněji laděnou teoretickou literaturou. Určitý dojem teoretické nejednoznačnosti bohužel podporují i některé formulace autorky (např. “*Ačkoliv ve flamencu nepřestává koexistovat velká spousta nejrůznějších tendencí, vždy zůstane prostředkem k vyjádření celé škály nejzákladnějších lidských emocí. Právě vyjádření emocí je jednou z manifestací/demonstrací folkloru, který je formou lidového umění.*“ – s. 52 posuzované práce); na základě kterých konkrétních přístupů autorka považuje folklor za formu lidového umění? Výše zmíněná formulace je samozřejmě zcela legitimní (folklor za specifickou formu lidového umění považovala například sovětská, ale i československá marxistická folkloristika 50. let při přejímání tohoto původně anglického termínu do domácí akademické terminologie – viz klíčová studie Jaromíra Jecha z tohoto období, dále ruská marxistická estetika 60. let [např. Viktor Jevgeňjevič Gusev], ale i americká performativní [texaská] škola 70. let ovlivněná etnografií komunikace [např. Dell Hymes, Dan Ben-Amos, Richard Bauman, aj.]; obecnější teoretické práce tohoto typu ale nejsou v práci bohužel zmíněny.

Závěrem je možné konstatovat, že i přes výše zmíněné drobné výtky práce naplňuje požadavky kladené na práce tohoto typu a na tomto základě ji *doporučuji k obhajobě* ve stávající podobě s navrhovanou známkou *velmi dobře* (s potenciální změnou hodnocení v závislosti na průběhu obhajoby).

V Praze dne 29. května 2015

PhDr. Petr Janeček, Ph.D.

Ústav etnologie

FF UK v Praze